

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2011-2012

4 JUILLET 2012

Proposition de loi modifiant la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux handicapés, en vue de supprimer le délai de prescription d'un an pour le paiement indu résultant d'une erreur matérielle

(Déposée par Mme Helga Stevens et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

L'article 1376 du Code civil dispose, à titre de règle générale, que celui qui reçoit par erreur ou sciemment ce qui ne lui est pas dû, s'oblige à le restituer à celui de qui il l'a indûment reçu.

Ce principe a été repris dans l'article 16 de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux handicapés.

En application des règles de prescription prévues par la loi du 27 février 1987, la période prise en compte pour le calcul du montant payé indûment est de un, trois ans ou cinq ans :

— en principe, le délai est de trois ans à compter de la date du paiement;

— le délai est porté à cinq ans lorsque les sommes indues ont été perçues suite à des manœuvres frauduleuses ou au non-respect par le bénéficiaire de l'obligation de secret;

— le délai de prescription peut enfin être ramené à un an lorsque le paiement «résulte uniquement de l'erreur d'un service administratif ou organisme, et dont l'intéressé ne peut normalement se rendre compte».

Il va sans dire que cette multiplicité de délais ne favorise pas la sécurité juridique de l'assuré social.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2011-2012

4 JULI 2012

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, met het oog op de schrapping van de verjaringstermijn van één jaar voor de onverschuldigde betaling die voortvloeit uit een materiële vergissing

(Ingediend door mevrouw Helga Stevens c.s.)

TOELICHTING

Artikel 1376 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt als algemene regel dat wie bij vergissing of bewust iets ontvangt wat hem niet toekomt, dat moet teruggeven aan wie het onrechtmatig heeft betaald.

Dit principe werd overgenomen in artikel 16 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkoming aan personen met een handicap.

Met toepassing van de verjaringsregels zoals bepaald in de wet van 27 februari 1987 kan de periode die in aanmerking wordt genomen voor de berekening van het onterecht betaalde bedrag één, drie of vijf jaar bedragen :

— in principe bedraagt de termijn drie jaar te rekenen vanaf de datum waarop de uitbetaling is geschied;

— de termijn wordt op vijf jaar gebracht wanneer de onverschuldigde sommen werden verkregen door frauduleuze handelingen of het niet naleven van de informatieverplichting door de rechthebbende;

— ten slotte kan de verjaringstermijn verminderd worden tot een jaar wanneer de onrechtmatige betaling «enkel het gevolg is van een vergissing van een administratieve dienst of instelling, waarvan de betrokkene zich normaal geen rekenschap kan geven».

Het hoeft geen betoog dat deze veelheid aan termijnen de rechtszekerheid van de sociaal verzekerde niet ten goede komt.

Les auteurs souhaitent supprimer le délai de prescription d'un an à l'égard de l'assuré social, car ce délai n'est conforme ni à la lettre ni à l'esprit de l'article 17 de la Charte de l'assuré social (loi du 11 avril 1995 visant à instituer « la charte » de l'assuré social).

La Charte de l'assuré social est entrée en vigueur le 1er janvier 1997. Elle contient une série de principes importants relatifs aux droits et aux obligations de la population (assurés sociaux) dans le cadre de leurs contacts avec les institutions de sécurité sociale. Son principal objectif est de protéger la population par un ensemble de règles que toutes les institutions de sécurité sociale sont tenues de respecter.

Pour protéger l'assuré social, l'article 17, alinéa 2, de la charte limite la récupération des paiements résultant d'une décision erronée. Cet article dispose qu'en cas d'erreur due à l'institution de sécurité sociale, la nouvelle décision ne peut d'avoir d'effet rétroactif, si le droit à la prestation est inférieur à celui reconnu initialement. Cette mesure est réservée aux assurés sociaux qui sont de bonne foi.

Depuis 1997, la charte de l'assuré social interdit donc que des indemnités payées indûment soient récupérées auprès des assurés qui ont agi de bonne foi, si l'erreur est imputable à l'organisme payeur.

Dans un audit d'avril 2011, la Cour des comptes a battu en brèche une disposition similaire de l'assurance maladie. La Cour constitutionnelle a indiqué, dans un arrêt du 24 mai 2012 (66/2012), que le délai de prescription qui enfreint le principe de l'article 17 de la Charte de l'assuré social — certainement dans le cas d'un revenu de remplacement — doit être considéré comme contraire aux articles 10 et 11 de la Constitution. Ce jugement s'inscrivait dans le droit fil de l'arrêt 1/2010 relatif à la réglementation relative aux allocations familiales.

Les auteurs entendent supprimer le délai de prescription d'un an prévu par la loi du 27 février 1987 afin de mettre un terme à l'insécurité juridique et à l'illégalité qui règnent actuellement.

*
* *

Indieners wensen de eenjarige verjaringstermijn ten aanzien van de sociaal verzekerde te schrappen omdat deze termijn niet in overeenstemming is met de letter en de geest van artikel 17 van het Handvest van de sociaal verzekerde (wet van 11 april 1995 tot uitvoering van het handvest van de sociale verzekerde).

Het Handvest van de sociaal verzekerde is in werking getreden op 1 januari 1997. Het handvest bevat een aantal belangrijke principes in verband met de rechten en de plichten van de bevolking (sociaal verzekerden) in hun contacten met de socialezekerheidsinstellingen. Het voornaamste doel van het handvest is de bevolking te beschermen door middel van een geheel van regels waaraan alle socialezekerheidsinstellingen zich moeten houden.

Om de sociaal verzekerde te beschermen, beperkt artikel 17, tweede lid, van het handvest de terugvordering van de betalingen als gevolg van een foute beslissing. Het bepaalt dat bij een vergissing door de sociale zekerheidsinstelling de nieuwe beslissing geen terugwerkende kracht kan hebben als het recht op de tegemoetkoming lager is dan hetgeen werd toegekend. Deze maatregel is voorbehouden aan sociaal verzekerden die te goeder trouw zijn.

Sinds 1997 verbiedt het handvest van de sociaal verzekerde dus dat onterecht betaalde uitkeringen worden teruggevorderd bij verzekerden die te goeder trouw handelden, als de vergissing bij de uitbetalingsinstelling ligt.

Het Rekenhof maakte in een audit van april 2011 brandhout van een vergelijkbare bepaling in de ziekteverzekering. Het Grondwettelijk Hof stelde in een arrest van 24 mei 2012 (66/2012) dat de verjaringstermijn die ingaat tegen het principe van artikel 17 van het Handvest van de sociaal verzekerde — alleszins in het geval van een vervangingsinkomen — als strijdig beschouwd moet worden met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Deze uitspraak lag volledig in de lijn van het arrest 1/2010 met betrekking tot de regeling van de kinderbijslag.

Indieners van dit voorstel wensen de verjaringstermijn van een jaar zoals voorzien in de wet van 27 februari 1987 op te heffen om daardoor een einde te maken aan de rechtsonzekerheid en de onwettigheid die momenteel heersen.

Helga STEVENS.
Elke SLEURS.
Louis IDE.

*
* *

PROPOSITION DE LOI Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 16, § 1er, alinéa 2, de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées est abrogé.

Art. 3

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

31 mai 2012.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid zoals bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 16, § 1, van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, vervangen bij de wet van 24 december 2002, wordt het tweede lid opgeheven.

Art. 3

Deze wet treedt in werking de dag waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

31 mei 2012.

Helga STEVENS.
Elke SLEURS.
Louis IDE.